

Retaule dels Vergós

Granollers

Ubicació

Comarca: Vallès Oriental
Lloc/Adreça: Museu Nacional d'Art de Catalunya, Parc de Montjuïc, s/n, Barcelona
Emplaçament: Dins un museu

Coordenades:

Latitud: 41.60806
Longitud: 2.28727
UTM Est (X): 440612
UTM Nord (Y): 4606506

Classificació

Número de fitxa: 08096-206
Àmbit: Patrimoni moble
Tipologia: Objecte
Estil / època: Medieval Gòtic
Estat de conservació: Bo
Protecció: Inexistent
Accés: Restringit
Ús actual: Científic
Titularitat: Pública
Titular: Ajuntament de Barcelona, Pça de la Ciutat, 1, 08002-BARCELONA
Autor de la fitxa: ARQUEOCIÈNCIA - J. M. Huélamo
Data de registre de la fitxa: dj., 01/11/2001 - 01:00

Descripció

El retaule de Sant Esteve és d'estil gòtic flamenc i segueix el model estilístic i compositiu de Jaume Huguet. S'observa un tractament diferent dels rostres dels personatges segons es tracti de personatges bíblics o populars (més realistes). Pel que fa als vestits els personatges de Crist, la Verge i els Apòstols porten túniques i mantells mentre que la resta van a la moda del moment. Els elements arquitectònics presents a les taules mostren els del moment de la pintura, així com els rituals. La composició aconsegueix donar una certa

profunditat a les escenes. Les taules són les següents: Al cos central: "El Diable suplanta Sant Esteve nounat" (MNAC, 15.876); "El bisbe Julià troba Sant Esteve infant abandonat davant la seva porta i Sant Esteve ordenat diaca pel bisbe Julià" (MNAC, 24.144); "Invenció del cos de Sant Esteve" (MNAC, 24.145); "Exaltació de Sant Esteve" (MNAC, 24.148); "Exorcisme d'Eudòxia, filla de l'emperador bizantí Teodosi, davant el sepulcre de Sant Esteve" (MNAC, 24.146); "Alliberament del cavaller Galceran de Pinós" (MNAC, 24.147). Al coronament es trobava la taula "Calvari" (MNAC, 24.153). A la predel·la hi havia les taules titulades "Sant Sopar" (MNAC, 24.154); "Oració a l'hort" (MNAC, 24.154); "Camí del Calvari" (MNAC, 24.154). Al guardapols hi havia quatre taules que s'han atribuït a Joan Gascó es tracta de les següents: "Profeta Moisès" (MNAC, 24.149); "Profeta David" (MNAC, 24.150); "Profeta Isaïes" (MNAC, 24.151) i "Profeta Abraham" (MNAC, 24.152) (DANTÍ, 1997).

Observacions:

A més de les taules provinents del retaule de Sant Esteve, es conserva al MNAC un retaule dedicat a Sant Sebastià i Sant Eloi. L'existència d'un altar dedicat a aquests està documentada ja el 1498. El 1600 existeix la nota d'un retaule dedicat a aquests sants que pertany a la confraria dels ferrers. Va ser retirat de la seva capella el 1879 ja que hi havia gran quantitat de gent els dies de festa i es podia espatllar. Aquest retaule va ser venut conjuntament amb el de Sant Esteve (DANTÍ, 1997). Es tracta d'un retaule de petites dimensions format per dos cossos d'un carrer cadascun i una predel·la. En el cos central s'hi representen escenes de la vida dels sants i en el coronament, el Calvari de Crist. L'estructura del retaule està separada per senzilles columnetes i està rodejada per un guardapols. La predel·la està formada per cinc escenes (MNAC, 15.905) (DANTÍ, 1997).

Història

L'any 1402 el consell de la vila encarrega un retaule per l'altar major de l'església a Pere Serra, però no se sap si es va arribar a fer. Entre 1491 i 1495 es va firmar el contracte amb en Pau Vergós, encara que ja es feien preparatius a l'església des d'uns anys abans per a instal·lar-hi el retaule. El 1775 el retaule gòtic fou substituït per un altre de barroc provinent de l'església de la Mercè de Barcelona. Les taules gòtiques van ser desmuntades i guardades a la rectoria. Foren exposades en diverses ocasions fins que l'any 1917 foren venudes a la Junta de Museus de Barcelona, la qual pagà a la parròquia la quantitat de 150.000 pessetes per catorze taules. Els diners es van destinar a la construcció de la capella i convent del nou hospital i a la reforma de les finestres de l'església. Actualment es conserven al Museu Nacional d'Art de Catalunya (DANTÍ, 1997) De les catorze taules conservades sis són dedicades a la vida del Sant i corresponen al cos central de retaule. Hi ha quatre més que són dedicades al cicle de la Passió de Crist. Tres estaven situades a la predel·la i una al coronament. Les altres quatre taules estaven dedicades als Profetes i estaven situades al guardapols. En origen, existia també, una estàtua de Sant Esteve, que no s'ha conservat. Queda clar que manquen algunes taules per a completar el Retaule: a la predel·la manca una taula i del cos central mancaria, com a mínim, el martiri del Sant i amb moltíssima seguretat, dues o tres més. També manquen les portes laterals del retaule, si era similar als altres de l'època (DANTÍ, 1997). El contracte del Retaule va ser firmat entre 1491 i 1495 i el 1500 Jaume Vergós II, en el seu nom i en el del seu fill Rafal, firma el rebut com ha rebut el diner que mancava de les 500 lliures que s'havien estipulat en el contracte amb el seu fill Pau, ja mort en aquesta data. No se sap exactament qui va pintar

cadascuna de les taules donada l'escassa unitat estilística entre elles, essent aquesta una discussió encara en marxa. La iconografia és de clara tradició de Jaume Huguet. De fet, s'ha estudiat la intervenció dels Vergós en obres de Jaume Huguet. El primer Vergós documentat fou Jaume Vergós I (1425-1460). El seu fill Jaume Vergós II es dedicà, especialment, a feines de pintura decorativa (com el seu pare). Va morir el 1503. Va heretar el càrrec de pintor de la ciutat de Barcelona a la mort del seu pare i va intervenir en la decoració del Palau Reial (1464). Va ocupar diversos càrrecs públics i apareix molt poc relacionat amb pintura de retaules. Va tenir dos fills Pau i Rafael que, probablement, es van formar en el taller de Jaume Huguet. Pau va morir molt aviat i el seu germà Rafael va acabar les obres que va deixar inacabades, com el propi retaule de Granollers (DANTÍ, 1997). L'hospital - asil de Granollers va ser construït gràcies a les aportacions d'alguns granollerins i a les rendes de la venda del retaule dels Vergós a l'Ajuntament de Barcelona. Les escenes del retaule es van reproduir als vitralls i als plafons del presbiteri de la nova església (BAULIES, 1965).

Bibliografia

BAULIES I CORTAL, Jordi (1965) Granollers. Barcelona, Biblioteca Selecta, volum. 372.
DANTÍ RIU, Jaume (comissari) (1997) Entra a l'església gòtica de Granollers, Granollers, Museu de Granollers.

